

کشورگشایان بی‌رحم

مغول‌ها

در زمان خوارزمشاهیان، در شرق ایران و شمال چین، سرزمینی به نام مغولستان وجود داشت. مغولستان سرزمینی با آب و هوای سرد و خشک بود و قبایل مغول با کمبود غذا روبه‌رو بودند. آنها قبایل بیابان‌گرد بودند و زندگی خود را بیشتر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر می‌گذراندند. در زمان سلطان محمد خوارزمشاه، چنگیزخان حاکم مغولستان بود.

چنگیزخان مردی بسیار بی‌رحم و خشن بود. او ابتدا به چین حمله کرد؛ اموال مردم را غارت کرد و ساکنان شهرها را کشت. سپس، چند نفر بازرگان را برای تجارت به ایران فرستاد. وقتی بازرگانان به شهر اترار رسیدند، غایرخان، حاکم آن شهر، آنها را دستگیر کرد و به سلطان محمد خوارزمشاه خبر داد که این افراد برای جاسوسی آمده‌اند و بهتر است کشته شوند. سلطان محمد نیز سخنان حاکم را پذیرفت. پس حاکم شهر بازرگانان را کشت و اموال آنها را تصاحب کرد. چنگیزخان ماجرا را فهمید و از سلطان محمد خواست که غایرخان را به او تحویل دهد اما سلطان محمد از این کار خودداری کرد.

مسیر حرکت اقوام مغول به ایران و دیگر کشورها

نام: فاطمه	نام خانوادگی: ملکی	استاد مربوطه: جناب آقای دکتر جمشید سروری
مقطع تدریس: ابتدایی	پایه تدریس: پنجم	موضوع تدریس: کشورگشایان بی رحم
سال تحصیلی: ۹۷-۹۸	شماره طرح درس: (۲۱)	مدت: ۴۵ دقیقه

فعالیت های قبل از تدریس: تعیین اهداف (اهداف کلی - اهداف جزئی)

❖ اهداف کلی درس

- ✓ آشنایی با درس کشورگشایان بی رحم

❖ اهداف جزئی

- ✓ علت دستگیری بازرگانان مغول و عواقب پس از آن را درک کنند.
- ✓ ویژگی های چنگیزخان مغول را درک کنند.
- ✓ مسیر لشکر کشی مغولها را شناسایی کنند.
- ✓ با تاثیر حمله مغول به زندگی ایرانیان آشنا شوند.
- ✓ تفاوت حملات چنگیز خان، هلاکو خان و تیمور خان را بفهمند.

اهداف رفتاری در حیطه‌ی شناختی: انتظار می رود دانش آموزان در پایان این درس بتوانند

- ✓ علت دستگیری بازرگانان مغول را بیان کند.
- ✓ ویژگی های چنگیز خان مغول را نام ببرد.
- ✓ تاثیر حمله مغولان را بر روی زندگی ایرانیان، توضیح دهد.
- ✓ ماجرای شهر اترار را توضیح دهد.
- ✓ مسیر لشکر کشی مغولان را تشخیص دهد.
- ✓ یک مقاله درباره حمله به ایران بنویسد.
- ✓ حمله چنگیز خان مغول را با حمله تیمور مقایسه کند.

اهداف رفتاری در حیطه‌ی عاطفی: انتظار می رود دانش آموزان در پایان این درس بتوانند

- ✓ به نقشه ی حملات مغولان توجه کنند.
- ✓ به تاریخ سرزمین خود علاقمند شوند.
- ✓ به علت حمله مغولان توجه کنند.
- ✓ به تاثیر حمله مغولان روی زندگی ایرانیان توجه کنند.
- ✓ نسبت به حمله مغولها به ایران توجه نشان دهند و به ارزش ایمنی و صلح در کشور پایبندتر شود.

تعیین اهداف رفتاری در حیطه‌ی روانی - حرکتی: انتظار می رود دانش آموزان در پایان این درس بتوانند

- ✓ نقشه ی حملات مغولان را مشاهده کنند.
- ✓ در مورد ویژگی های چنگیزخان مغول تحقیق کند و در کلاس ارائه کند.
- ✓ در باره تاثیر حمله مغول ها بر روی زندگی ایرانیان تحقیق کند.
- ✓ مسیر حمله مغول ها را ترسیم کند.

ارزشیابی تشخیصی

- ✓ ویژگی چنگیز خان مغول را نام ببرید.
- ✓ مسیر لشکر کشی مغول ها به ایران را روی نقشه نشان دهید.
- ✓ علت دستگیری بازرگانان مغول چه بود؟
- ✓ ماجرای شهر اترار چه بود؟
- ✓ تاثیر حمله مغول روی زندگی ایرانیان چه بود؟
- ✓ حمله چنگیز را با حمله تیمور مقایسه کنید.

ایجاد انگیزه

- ✓ دانش آموزان با تاریخ سرزمین خود به عنوان میراثی ماندگار آشنا می شوند.
- ✓ دانش آموزان با علل حمله مغولان به ایران آشنا شده و با مقایسه مقابله با متجاوزان به کشور در طول تاریخ و جنگ معاصر در کشور به اهمیت احساس امنیت ناشی از توانمندی زمامداران پی خواهند برد.
- ✓ دانش آموزان با تاثیر حمله مغولان بر زندگی ایرانیان ؛ خرابی های ناشی از حملات مغولان و از بین رفتن کتابخانه ها و آثار دانشمندان کشور آشنا خواهند شد و احساس تعلق بیشتری نسبت آبادانی کشور از خود نشان خواهند داد.
- ✓ ارتباط مطالب درسی با زندگی فردی و اجتماعی دانش آموزان:
- ✓ آشنایی با گذشته سرزمین خود و تلاشی که برای حفظ کشور از گزند بیگانگان؛ در کشور بخصوص در طول ۸ سال جنگ تحمیلی صورت گرفته است که حمله صدام به ایران بمانند حمله مغولان به ایران بوده است اما پایداری و مقاومت وصف ناپذیر مسئولان و مردم را در زمان جنگ تحمیلی را درک خواهند کرد.

پیش سازمان دهنده ها

- ✓ در باره حکومت خوارمشاهیان چه می دانید؟
- ✓ همسایه ایران در زمان خوارزمشاهیان کدام قوم بود؟
- ✓ علت دستگیری بازرگانان مغول به ایران چه بود؟
- ✓ حاکم ایران در زمان حمله مغولان چه کسی بود؟

سازماندهی مطالب درس

فعالیت های حین تدریس

❖ مهارت آغازین

- ✓ با نمایش یک فیلم تاریخی یا یک انیمیشن درباره ایران قبل از حملات مغولان و حکومت مغولان در ایران، در دانش آموزان انگیزه یادگیری ایجاد می کنیم.
- ✓ فیلمی درباره خرابیهای به بار آمده ناشی از حملات مغولان را نشان دهد در کلاس نمایش می دهیم.
- ✓ از دانش آموزان بخواهیم تا تاثیر حمله مغولان به ایران را مورد بحث و گفت و گو قرار دهند.

❖ انتخاب روش تدریس و ارائه درس

در تدریس از روش مباحثه ی گروهی و پرسش و پاسخ استفاده می کنم. (بعد از ورود به کلاس و حضور و غیاب، فیلمی که در مورد حمله مغولان به ایران است را در کلاس نمایش داده و از دانش آموزان خواستم ابتدا در گروه های خود فیلم را مورد بحث قرار دهند و بعد از آن نظرات خود را در کلاس بیان کنند.)
 بچه ها لطفا به صورت گروهی بشینید. در گروههای خود درباره ی فیلمی که دیدید صحبت کنید و و بگویید چه نتیجه ای از آن گرفتید ؟

مینا: خانم اجازه؟

-بله عزیزم

مینا: چه وحشیانه به ایران حمله کردند

آذر: خانم قبل از حمله مغولها ایران خیلی وسیعتر از ایرانی کنونی بود

فهیمه: چنگیز آدم بی رحمی بود

-بله بچه های عزیزم همه اینها درست هستند

سپس نقشه ایران قبل از حمله مغولان به ایران را در کلاس نمایش داده و شروع به پرسش از دانش آموزان می کنم

-بچه ها کی می تونه مسیر حمله مغولها را روی نقشه نشان دهد؟

همزمان آیدا و سودا می گویند: خانم من!!! خانم من

-اینبار سودا به نمایندگی از گروهش بیاد پای تابلو

سودا با خوشحالی پای تابلو می آید و نشانه گذاریها را روی نقشه نشان می دهد و می گوید خوب چون مغولها در مغولستان زندگی می کردند و در درس قبل هم خواندیم که مغولها در زمان خوارزمشاهیان همسایه ایران بودند . آنها از مغولستان به سمت همسایه های شرقی ایران آمده بودند.

-خیلی خوبه عزیزم

فاطمه: خانم در فیلمی نشان دادید سه بار به ما حمله کردند

-ادامه بده عزیزم

فاطمه: حمله چنگیز خان، حمله هلاکو خان و حمله تیمور خان مغول

-آفرین عزیزم

-خوب به نظرتون حمله مغولها چه تاثیری بر زندگی ایرانیان آن زمان داشته است؟

سناره: مغولها همه بناهایی زیبا و تاریخی کشور ما را خراب کردند

نادیا: آنها دارایی های مردم را غارت کردند

شیوا: حکومت خارزمشاهیان را از بین بردند

-آفرین همه اینها درست هستند حالا از روی کتاب به درس نگاه کنید

در پایان تدریس این جلسه سوالات ارزشیابی تکوینی را می‌پرسم و بعد نکات درس را روی تابلو به ترتیب می‌نویسم و بعد به سراغ ارزشیابی می‌روم و مراحل بعدی تدریس و ..

مهارت پرسش کردن و ارزشیابی تکوینی

درس را به دو قسمت تقسیم می‌کنیم:

الف: حمله چنگیز خان و علل وقوع آن

✓ آیا درباره حملات مغولان به ایران چیزی می‌دانید؟

✓ علت حمله مغولان به ایران چه بود؟

✓ حاکم ایران در زمان حمله مغولان به ایران چه کسی بود؟

✓ مسیر لشکر کشی مغولها را روی نقشه نشان دهید.

ب: حمله هلاکو و تیمور خان

✓ حمله هلاکو خان به ایران چند سال پس از حمله چنگیز بود و چه اقداماتی داشت؟

✓ حمله تیمور را توضیح دهید.

مهارت تمرین کردن

الف) کلاس را به ۵ گروه ۵ نفره تقسیم کرده و هریک از گروه‌ها یک قسمت از درس در کلاس مورد بحث قرار دهند

ب) ۵ سوال مطرح کرده و هر گروه به یک سوال پاسخ دهند

✓ گروه اول: درباره ویژگی‌های مغولان چه می‌دانید؟

✓ گروه دوم: علت حمله مغولان را توضیح دهید.

✓ گروه سوم: حمله چنگیز خان به ایران را توضیح دهید.

✓ گروه چهارم: حمله هلاکو خان به ایران چند سال پس از حمله چنگیز بود و چه اقداماتی داشت؟

✓ گروه پنجم: حمله تیمور را توضیح دهید.

مهارت پایان دادن درس و جمع‌بندی

بچه‌ها در این درس آموختیم:

✓ نکته ۱- حملات مغولها شامل حمله چنگیز خان ، هلاکو خان، تیمور خان...

✓ نکته ۲- تاثیر حملات مغولان بر روی زندگی ایرانیان...

✓ نکته ۳- مسیر لشکر کشی مغولان روی نقشه....

✓ نکته ۴- علت حمله مغولان به ایران و پیامدهای آن....

✓ نکته ۵- ماجرای شهر....

فعالیت‌های پایانی تدریس: ارزشیابی پایانی

✓ هلاکو به بغداد حمله کرد و آخرین خلیفه عباسی را قتل رساند

صحيح غلط

✓ پایتخت هلاکو مراغه بود

صحيح غلط

✓ حکومتی که تیمور پایه‌گذاری کرد ایلخانان شهرت یافت

سوالات کتبی صحیح و غلط

<p>✓ صحیح ☐ غلط ☐</p> <p>✓ مردم مسلمان ایران حکومت مغولها را می پذیرفتند</p> <p>✓ صحیح ☐ غلط ☐</p> <p>✓ مغولها بسیاری از کتابخانه ها سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند</p> <p>✓ صحیح ☐ غلط ☐</p>	
<p>✓ در زمان خارزمشاهیان در شرق ایران و شمال چین سرزمینی به نام وجود داشت</p> <p>✓ در زمان سلطان محمد خارزمشاه حاکم مغولستان بود</p> <p>✓ وقتی مغولان به ایران حمله کردند به جای ایستادگی در مقابل دشمن پا به فرار گذاشت</p> <p>✓ چهل سال پس از حمله چنگیز با سپاهی بزرگ به ایران حمله کرد</p> <p>✓ تیمور فرماندهی بی رحم بود که حدود ۶۰ سال پس از حمله چنگیز توانست به تدریج بر حاکم شود</p>	<p>سوالات کتبی جای خالی</p>
<p>✓ در زمان سلطان محمد چه کسی حاکم مغولستان بود؟</p> <p>✓ الف) چنگیز خان ب) تیمور ج) ایلخانان د) هلاکو خان</p> <p>✓ وقتی مغولان به ایران حمله کردند پادشاه ایران که بود؟</p> <p>✓ الف) غازان خان ب) غایر خان ج) سلطان محمد د) جلال الدین</p> <p>✓ چنگیز خان چگونه مردی بود؟</p> <p>✓ الف) خوش اخلاق ب) بی رحم و خشن ج) بی تفاوت و بی خیال د) هیچکدام</p> <p>✓ مغولستان سرزمینی چگونه سرزمینی هوایی دارد؟</p> <p>✓ الف) سرد و خشک ب) گرم و خشک ج) معتدل و مرطوب د) همه موارد</p> <p>✓ چنگیز خان سلطان محمد خواست چه کسی را به وی تحویل دهد</p> <p>✓ الف) غایر خان ب) غازان خان ج) طغرل د) سلطان جلال الدین</p>	<p>سوالات کتبی چهار گزینه ای</p>
<p>✓ حمله هلاکو خان به ایران چند سال پس از حمله چنگیز بود و چه اقداماتی داشت؟</p> <p>✓ آیا درباره حملات مغولان به ایران چیزی می دانید؟</p> <p>✓ علت حمله مغولان به ایران چه بود؟</p> <p>✓ حاکم ایران در زمان حمله مغولان به ایران چه کسی بود؟</p> <p>✓ مسیر لشکر کشی مغولها را روی نقشه نشان دهید</p>	<p>سوالات کتبی تشریحی</p>
<p>دادن تکالیف و فعالیت های عملی</p> <p>به هر گروه تحقیقی داده می شود و از آنها خواسته می شود گزارش آن را در کلاس قرائت کنند</p>	

- ✓ دانش آموزان در مورد ویژگی های چنگیز خان مغول تحقیق کنند و در کلاس ارائه کنند.
- ✓ مسیر حمله مغول ها را ترسیم کنند.
- ✓ دانش آموزان نمایشی با موضوع حمله مغولان به ایران در کلاس اجرا کنند.
- ✓ دانش آموزان در جلسه بعد تحقیقی در باره تاثیر حمله مغولان بر روی زندگی ایرانیان انجام داده و کلاس ارائه دهند.
- ✓ فعالیت های مندرج در کتاب را نیز همه گروه ها پاسخ داده و جلسه آینده در کلاس ارائه دهند.

نقد و بررسی درس

نقاط قوت تدریس

- ✓ نقشه خانه را از نمای بالا برای دانش آموزان کشیده است.
- ✓ عکس از خانه ای قدیمی در این درس گنجانده شده است.

نقاط ضعف و معایب درس

- ✓ عکس از خانه های روستایی در این درس وجود ندارد.
- ✓ در مورد اینکه چگونه افراد در خانه های قدیمی با آرامش در کنار هم زندگی می کنند توضیحی داده نشده است.
- ✓ در مورد اینکه در خانه های قدیمی وظیفه هر یک از افراد چه بوده است توضیحی داده نشده است.

ارائه مناسب و راهبردهای علمی جهت تقویت نقاط قوت و محاسن درس

- ✓ از دانش آموزان بخواهیم نقشه ی خانه خود را مشاهده و به قسمت های مختلف آن توجه بیشتری کنند.
- ✓ ارتباط بین تصاویر کسانی که برای ساختن یک خانه فعالیت می کنند را برای بچه ها بازگو کنیم.
- ✓ ارائه ی فرم مصاحبه به دانش آموزان و توضیح دادن آن

ارائه پیشنهادهای مناسب و راهبردهای علمی جهت حذف یا تعدیل معایب و نقاط ضعف درس

- ✓ معلم عکس هایی از خانه ی روستایی را با خود به کلاس بیاورد.
- ✓ معلم از دانش آموزان بخواهد نحوه ی زندگی در خانه های قدیمی را تحقیق و گزارش آن را به کلاس بیاورند.
- ✓ معلم از دانش آموزان بخواهد در مورد اینکه در خانه های قدیمی، تقسیم وظایف در بین خودشان چگونه بوده است تحقیق کنند و گزارش آن را به کلاس ارائه دهند.